

פרשת השבוע על פי ה"שם משמאל"

פרשת וישב

16. יתקן אצל רבני ה

2. יתקן אצל רבני ה

קמה אלומתי וגם נצבה הענין, יודע שא"א להיות עלי' לאדם אם לא שיכניע א"ע מקודם ולבטל ולהשפיל א"ע בתכלית הכיטול, וכן בין כל עלי' ועלי', וכענין שאו"ל אימת קנביל לבתר דבלי, ובכח אצל השבטים כתיב מאלמים אלומים ותשתחווין לאלומתי, דא"א להתקשר א"ע לעלות מעלה אחר מעלה רק ע"י הכנעה והשתחו' קודם כל עלי', משא"כ יוסף שהי' בחי' שבת כתיב בי' קמה אלומתי וגם נצבה, דבשבת צווחין אף עקתי בטליון ושבתיון, וא"צ שוב שום התמרמרות הנפש, רק כדי להכנס לשבת צריכין הכנעה והתמרמרות, וכענין שאמר ז"ל (שבת ל"ה) שובתי מדרך מריעין, אבל אחר שוכין ובאין לשבת שוב עולין מעלה אחר מעלה עד הסעודה השלישית, וא"צ עוד שום השתחו' וביטול, ואחר שקמה שוב גם נצבה:

במד"ר רות (פ' ה') אילו הי' ראובן יודע שהקב"ה מכתוב עליו וישמע ראובן ויצילתו מידם בכתפו הי' מוליכו אצל אביו, ויש להבין וכי הי' ראובן רודף אחר הכבוד, ונראה דלפי גדלות השבטים הי' ראובן יודע שפיר דאחר שהם אומרים לכו ונהרגוהו בטח כן הוא מן השמים, כדרך מאה"כ (ש"ס מ"ז) כי הי' אמר לו קלל, וכענין דברי המדרש (פ' פ"ד) למה תענו ד' מדרכין כשרצית נתת בלבם לאהוב וכשרצית נתת בלבם לשנוא, ולכן הי' ראובן מסופק אם רשאי הוא להצילה, אחר שראה שרצון הי' הוא כן, ואינם רשאים לעמוד נגד רצונו ית"ש, והי' שהצילה, הוא כפי"מ"ש הר"מ ז"ל מטיקטין [הואב בס' פנים יפות] וישמע ראובן הבת קול שאמר ונראה מה יהיו חלומותיו, ולכן אמר אחר שהוא שמע והם אינם שומעים ש"מ שעליו להצילו.

כדרך שאמרו חז"ל (תענית כ"א) גבי אילפא ור' יוחנן ר"י שמע אילפא לא שמע אמר ר"י מדשמעני אנא ואילפא לא שמע ש"מ לדידי קיימא לי שעתא, לכך ויצילתו מידם, יע"ש, ולפי"ז יובנו דברי המדרש היטב דכל מה שהציל אותו הי' מחמת הב"ק ונראה מה יהי' חלומותיו, א"כ לא הי' רשאי רק להציל אותו מן המיתה, אבל לא להוליכו אצל אביו, דאדרבה ע"י הלא אפשר לא יתקיימו החלומות אחר שראה ע"י הבת קול שרצון השי"ת שתתגלגל סיבה ויתקיימו החלומותיו, משא"כ אם הי' יודע שהקב"ה כותב עליו ויצילתו מידם, א"כ שפיר הי' ביכולתו גם להוליכו אצל אביו: ולפי האמור תתישב קושיות הרמב"ן ז"ל על רש"י שפירש יהוא נער את בני בלהה וגו' שהי' מקרבן, א"כ למה לא הצילתו בני השפחות, והנה הם היו ד' וראובן עמהם ויוסף עצמו, ולהג"ל א"ש דלא היו רשאים לעמוד נגדם, אחר שראו שכן הוא רצון השי"ת:

16. יתקן אצל רבני ה

4. יתקן אצל רבני ה

5. יתקן אצל רבני ה

6. יתקן אצל רבני ה

במד"ר (פ' פ"ה) ויהי בעת ההוא, מה כתיב למעלה מן הענין והמדנים מכרו אותו ויהי בעת ההיא ולא הי' צריך קרי"י למימר אלא ויוסף הורד מצרימה ומפני מה הסמין פרשה זו לזו, ר' אלעזר ור' יוחנן, ר"א אמר כדי לסמוך ירידה לירידה, ר"י אמר כדי לסמוך הכר להכר, יש להבין הלימוד מהסמיכות של ירידה לירידה, והענין דהנה בכל הגסינות צריכין מקודם ליקח מן המתנסה את המדרגות, וכמו שאמר כ"ק אאמ"ר וצוקל"ה על אברהם אבינו שהכתוב עליו הכתוב בעת העקידה וירא את המקום מרחוק, דהיינו שראה את הקב"ה מרחוק כי נלקחו ממנו המדרגות הגבוהות שלו, דא"כ לא הי' שום נסיון אצלו, עתדה"ק, וזה הענין גופא הי' אצל יהודה ויוסף דלפי גדלותם לא הי' שום נסיון אצלם [שגם יהודה הי' לו נסיון כמה שהורה וקידש ש"ש בפרהסיא] וזה הוא שכתוב אצלם ירידה שירדו שניהם ממדרגתם הגבוהה:

במד"ר (פ' פ"ו) וימאן ויאמר הן אדוני וגו' א"ל למוד הוא הקב"ה להיות בוחר מאהובי בית אבא לעולה, אברהם קח נא את בנך אשמע לך ושמא אבחר לעולה ואפסל מן הקרבן, ד"א וכו' א"ל למוד הקב"ה להיות נגלה על אהובי בית אבא בלילה וכו' אשמע לך ושמא יגלה עלי הקב"ה וימצא אותי טמא, ע"כ, נראה שזאת היתה עצה עמוקה של יוסף הצדיק בראשונה וימאן מוטעם בשלשלת ופסיק, כדי להפרידו בפ"ע, והיינו שהמיואן לא הי' מחמת הטעם אלא מצד עצם הנפש למעלה מהטעם, וכמו שאיתא בספר תפארת שלמה בפסוק ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך, היינו שנתן לך מתנה זו שתוכל לומר לא כן בלי שום טעם והתוכחות, ואעפ"כ כדי שלא תישאר אצלו אהבה היצונית דיבק את עצמו באהבת השי"ת וצריך אצלו שיבחר לעולה ובנבואה ונדחתה ממנו לגמרי האהבה החיצונית, שבמקום אהבת הקדושה כל האהבות נעשו אפס ואין, כי נמתקה האהבה בשורשה, וזה שכתב הרמב"ם ז"ל (סוף הל' איס"ב) גדולה יתירה מכל זאת אמרו יפנה עצמו ומחשבתו לד"ת וירתיב דעתו בחכמה שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה, ובחכמה הוא אומר אילת אהבים ויעלת הן דדיה ירווך בכל עת באהבתה תשנה תמיד, ע"כ, והיינו שחוף מזה שטרדת החכמה מועילה נגד הדברים החיצוניים, אך העיקר הוא כי האהבה שבתורה מושכת את האדם מן האהבה החיצונית כנ"ל, והבן:

במד"ר (פ' פ"ז) ותתפשחו בכגרו וגו' ויצא החוצה קפץ בזכות אבות המד"א ויוצא אותו החוצה, שמעון איש קטרון אמר בזכות עצמותיו של יוסף נקרע הים לישראל הה"ד הים ראה ויגוס בזכות ויעווב כגדו בידה וינס, ע"כ, נראה לבאר עפ"י דברי המ"ר מטרונה שאלה את ר"י אמרה לו אפשר יוסף בן שבע עשרה שנה הי' עומד בכל חומו והי' עושה הדבר הזה כ"ו, נראה ששאלתה היתה שזה אינו בגדר הטבע, והאמת כן הוא שמעשה יוסף הי' למעלה מהטבע, וזה שכוח המד"ר קפץ בזכות אבות דכתיב ויוצא אותו החוצה שדרשו ז"ל שהגביהו למעלה מן הכוכבים, היינו דאברם מצד הטבע אינו מוליד אך הקב"ה הגביהו למעלה מהטבע, ומצד זה יש ביכולת בכל זרע אברהם להתקדש למעלה מהטבע, ואין מניק להם הטבע, כי מצד הטבע אין לזרע אברהם מציאות בעולם, ומצד זה קפץ יוסף ועשה ג"כ למעלה מהטבע, ולכן נמי הים ראה ויגוס, דאחר שהוא עשה למעלה מהטבע נדחה ג"כ הטבע מפניו:

16. יתקן אצל רבני ה

